

БУРЯД УНЭН

1921 оной
декабри 21-һээ
гарага

Бүгэдэ
арадай
газетэ

1996
ЯНВАРИИН
25
Убэлэй дунда шара
хулгана
һары 5
ЧЕТВЕРГ
гарагай 5
№16 (19356)
Газетын сэн
хэлсээтэ.

Малай үбэлжэлгэ - шанга шалгалта БУЛТАНАЙ ОРОЛДОЛГОНОО ДУЛДЫДАХА

Манай "Хүлэг" гэжэ таряашадай ажахы Асагад отогтаа хуурижанхай. Эбэртэ мал, хонинһоо гадна, хоёр тарга, хүрэг адуутайбди. Таряашадай ажахы болохоор буладахи үбэлжэлгээ дабажа банабди. Малда хүрэхэ үбэлжэлэй хэрэгтэй байһаниинь үбэлжэлгэ 30 гектар нуга булшалаандаа наг шэбхэ тарганабди, хайнаар ухалнабди. Таргын жэлдэ ногооний хайн талга хуряжа абаа һэмди. Эхэ адуунда үбһэн хэрэггүй үбэлжэлгэ һэн. Үнэн дээрэ энэ таргуу. Мүнөө бидэнэр амярайнь хандууланбди, үбһэ үгэнэбди. Эртэ үбэлжэлгэ гүүнүүдээ илгажа булшнабди.

оройшог гаргажа, үдэшэндөө эртэлэн хаанабди. Үбэлэй хүйтэндэ эбэртэ бодо малые саг соонь уһалха, тэжээлын үгэхэ, үшөө тиэхэдэ малай дэбдихэр хайн шанартай байха ёһотой. Шадаал һаа, хүйтэндэ нарай малда бүлээн уһан тон туһатай. Манай зарим таряашадай ажахынууд малда даһа үгэхэ асуудалда анхаралаа хандуулангүй, ветеринаруудай зүгһөө һэргылэмжын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Энэ хэрэгтэ аймагай хүдөө ажахын управленин мэргэжэлтэ шанга эрилтэ табинагүй, шалгалта һулаар ябуулаа гэжэ хэлэхэ байнаб.

Н. ЖАПОВ,
фермер-зоотехник.

ҺАЙНААР ДАБАХАБДИ

Манай Хонкинин фермэдэ 120 һаамхай үнөөд үбэлжэнэ. Фермын таргашада, адуушад фермэдэ өһөздынгөө хүсөөр 1063 центнер үбэлжэлгэ бэлдэхэбди. Мүнөө фермын гезаа үбэлжэлгэдэ хүсэд үбэлжэ холоомотойбди. Юуб гэхэдэ, һалхи шуурганда малаа таргашань гаргангүй, үбһээ холоомотой холёод үгэхэдэ, тэжээлдэ аман байдаг. Хото хорёогоо дулаалаабди, малай дэбдихэртэ таргал хандууланбди. Нарай туталнуудта бүлээсүүлэгдэн уһан үбэлжэнэ. Малайнгаа тамир тэнхээ һуларуулангүй, ехээр продукция өһөө оролдонбди. Хүндэ сагай ерээшые һааны, сэдхэлээрээ өһөө хуурабди.

Ц. ЦЫБИКОВА,
фермые даагша.

ДАХААД НЭМЭБЭ

Үдөө нютагуудһаа Улаан-Үдэ хүрэхэ ерэхэ гээшэ үбэлжэлгэ болобо. Ушар юуб үбэлжэлгэ, Улаан-Үдэ хотоһоо буладахи нүблүкымнай һуурин таргуу ошоодог автобусууд үбэлжэлгэ үнэтэй болобол даа. Манай фермын хотоһоо Улаан-Үдэ

ерэхэ гэбэл, 104 мянган түхэриг, Хориһоо—35, Нарһатаһаа—77, Бэһүүрһээ—54, Хягтаһаа—64, Түһхэнэй Аршаанһаа—94,600 мянган түхэриг түлэхэ хэрэгтэй.

Манай корп.

ДАЙНАЙ ДҮЛЭ САРАХА ЗОРИЛГОТОЙГООР

Ороной урда зүгтэ эхилһэн дайн байлдаа саралсахаяа манай республикаһаа хэдэн бүлэг сэрэгшэ, Дотоодын хэрэгүүдэй министрствын хуурижанхай. Эндэһээ тобшолходо, дайн үүдэ үрхөөрнай орохоор бэлэн шэнгээр бидэнэй досоо нэбтрэн ороно. Нёдондоной мэдээнэй ёһоор, сэрэгэй уялгата албанда байһан нютагаймнай 25 хүбүүд тэрэ дайнай газар дээрэ алдалан унажа, гэр бүлһихидтөө ехэ гай гашуудал асарһаа һэн. Мүн Буряд Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министрствын нэгэ милиционер алууһан, хэдэниинь хүндөөр шархатажа, инвалидууд болонхой тоонто нютагуудһаа бусһаа һэн. Харин саашадаа юунэй болохы хэн мэдэхэб, ойлгохонь бэрхэтэй. Манай республикын ОМОН-ой бүлэг хүбүүд Чечнягай буһалгашадай гарташы ороод үзэлһэн, окопнууд соо байрлаһан, тэндэхи партизануудтайшые дайладалда туршаһан байна.

Россин Дотоодын хэрэгүүдэй министрствын графигай ёһоор, ОМОН-ой болон тусхай бүлэг отрядтай милиционернууд Чечен Республика эльгээгдэнэ. Февраль һарада удаадахи бүлэг ошохоор аян замда бэлдэжэ эхилэхэй.

Буряд Республикаһаа тиешэ эльгээгдэн тусхай бүлэгэй милиционернууд ямар даабар дүүргэдэг юм?

—Манай бүлэгэй хүбүүд постнуудта алба хэдэг, харгыгаар ябаһан машина, техникэ, хүн зоние шалгадаг, буһалгашадаһаа сүлөөлөгдөн тосхон һурунуудые шалгажа, дудаеуцуудай бүлэгые элирүүдэг, ниитын гурим журам сахидаг байгаа,—гэжэ тус бүлэгэй командир, милициин подполковник В. М. Мархаев хөөрэнэ.

Чечнягай буһалгашадай гарһаа яагаад мултарһаа гээшэбта?

—Тиимэ ушар болоо һэн. Зүгөөр дудаеуцуудай бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэдтэй үнэн

зүрхэнһөө хөөрэдэжэ, бултадаа амиды мэндэ гараа гээшэбди,—гэжэ Вячеслав Михайлович һанаагаа алдан харьюсана.

Дудаеувай хүтэлбэрилһэн буһалгашадай зэргэдэ 25-һаа 35 хүрэтэр наһанай шиираг бэетэй, бэлэдхэл хайнтай эрэшүүл алба хэдэг юм ха. Тиихэдэ эдэнэр федеральна сэрэгшэдтэй дайладалдаа, айха хүрдэхы мэдэнгүйгөөр, манай ороной буу зэнбэргы хэрэглэн буудалдааг байһанаа харуулхые оролдодог ха юм. Энэһнээ гадна, нютагай зон хадаа бүхы харгы, гарсануудаа хайн мэдэдэг дээрэһээ манай 18 наһанай хүбүүдһээ шадамар бэрхээр дайладалдана.

Уулзалгын түгэсхэлдэ Буряд Республикын ОМОН-ой бүлэгэй Чечен Республикада байһан тухай баримтата фильм дурдахагдажа, дээрэ хэлэгдэн баримтануудые гэршэлэн харуулаа.

Б. ЦЫРЕМШИЛОВ.

ЭХИН ҺУРАЛСАЛАЙ АСУУДАЛААР

ҮНДЭҺЭН хуралсал-хүмүүжүүлгын эмхи зургаануудта хургуулида ороодүй ба хургуулин наһанай бага хүүгэдые бэлдэлгын гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ зорилготойгоор республиканска эрдэмэй-практическа хуралдаан Улаан-Үдэдэ Бурядай гүрэнэй университетэй эхин хуралсалай факультэдэй ехэ зал соо январин 21-дэ хүдэлмэрээ эхилбэ. Эхин хуралсалай факультэдэй педагогикын кафедрые даагша И. А. Маланов оролтэ үгэ хэлээд, хуралдаае нэлһэн байна.

Тус хуралдаан хадаа Россин Федерациин хургуулин габыята багша, профессор С. Г. Дугаровай түрэхөөр 75 жэлэй ойн баярта зориулагдаа юм. Юундэбгэхэдэ, С. Г. Дугаров гэгээрэлэй министршые байхадаа, хожомын БГПИ-дэ хүдэлжэ эхилхэдээшые, эхин хуралсалда гол анхаралаа хандуулагд байгаа. Тиигээд БГПИ-дэ эхин хуралсалай факультет байгуулхын тула

ябуулга хэжэ, тэрэ зорилгөө бөлүүлһэн габыятай. Профессорэй ажал ябуулгада зориулагдаһан тусхай фотовыставка дэлгээгдэжэ, хуралдаанда хабаадагшадтай һонирхолые татаһан байна.

Түрүүшын үдэр хуралсал-хүмүүжүүлгын гол шухала асуудалнуудар хэдэн элидхэл шагнагдаа. Онсолбол, "хуралсал-хүмүүжүүлгын ябасые этнопедагогическа талаар хангалга" гэнэн асуудалаар педагогическа эрдэмэй кандидат, доцент Д. М. Буржинов, "Гурбадахи мянган жэлэй үндэһэн хургуулин түхэлые түсэблэн зоһолго" гэнэн темээр П. А. Шаблин, "Ород хэлэнэй ба тоо бодолгын хэшээлнүүдтэ хүгжүүлэн хургалгын системэдэ холбоо байгуулгын гол шухала асуудалаар" педагогическа эрдэмэй кандидат, доцент В. Е. Гергенова, "Үндэһэн хургуулида Л. В. Занковой байгуулан гуримаар хүгжүүлэн хургалга" гэнэн асуудалаар Агын автономито округой багшанарай

мэргэжэл дээшлүүлгын институтай харьюсалгата хүдэлмэрилэгшэ А. Д. Батомункуева, "Бишыхан хүүгэдтэ буряад хэлэ заахадаа, "алтан хэблиг" гээшые олохо" тухай БГУ-гай профессор, кафедрые даагша С. Ш. Чагдуров гэгшэд элидхэл хээ.

Элидхэл шагнаһанай һүүлээр хуралдаанда сугларалгад хэдэн олон асуудалаар секцинуудтэ хубааржа хүдэлмэрилбэ.

Январин 23-да Улаан-Үдын хургуулинуудар, хүүгэдэй саадуудар таржа, буряад хэлэ заагаар ямар хүдэлмэрийн ябуулагдажа байһые ажлаба. Жэшээнь, 3-дахи лингвистическа гимназида, 29-дэхи хургуули-гимназида, буряад-түүрэг лицейдэ, республиканска 1-дэхи лицей-интернатта, 181-дэхи хүүгэдэй саада, 143-дахи ясли-сада хуралдаанайхид ошоһон байна.

Хуралдаанай түгэсхэлэй зүблөн дээрэ элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдээ, дуралдалнууд баталагдан абтаа.

Ц. ДОНДОГОЙ.

БУРЯД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

Буряд Республикын Арадай Хуралай наймадахи сессии 1996 оной январин 29-дэ 10 сагта Буряд Республикын Арадай Хуралай депутатнуудай танхим соо нээгдэхэ.

Депутатууд болон сессидэ уригдагшад заседанинуудай танхимай соо сессиин нээгдэн үдэр 8 саг 30 минутта бүридхэлдэ

Дэлгүүрэй үнэ сэнгүүд

ЕХЭЭР ХУБИЛБАГУЙ

Улаан-Үдэ хотын дэлгүүртэ маанда табигдаһан эдэ үбэлжэлгэ үнэ сэнгүүдэй үбэлжэлгэ хэр байгаа гэжэ эрһэн амаралтын үдэрэй далаар харахада, хубилһан үбэлжэлгэ үнэ сэнгүүд байба. Тусхайлан үбэлжэлгэ гөркөөпторгын зүгһөө буладаһан үхэрэй мяханай лограмм сэн 12 мянган сэрэгтэ, үмсэһөө ороһон

үхэрэй мяханай сэн 9 мянганһаа 16 мянга хүрэтэр, гахайн мяхан 21 - 22 мянган, хонинтой мяханай сэн 12-14 мянга, адуунай мяхан—12 мянган түхэриг хүрэтэр байгаа. Колбасагай зүйлүүд—элдэб сортын аад, тиимэ элбэгээр худалдаанда табигдабагүй. Тусхайлан, хэлэбэл, шанагдаһан хайн сортын колбасагай сэн 21 мянга

950 түхэригһөө 28 мянган түхэриг хүрэтэр хотын ажаһуулгашта дурдахагдаба.

Һүнэй зүйлнүүдхээ хотын һүнэй комбинадай наймаалһан продукцияин сэн үнгэрһэн неделин амаралтын үдэрэйхидэ адлирхуугаар үлөөгдөө.

Заһананай зүйлнүүдхээ наймаанда табигдаһан продукция тухай хэлэбэл, хүргэгдэнэн

сурхайн сэн 12-14 мянга, хүргэгдэнэн язэ (булуусхай) 10-11 мянга, горбуша 11-13 мянга, минтай 6,500, сазан 13-14 мянга, камбала - 9-10 мянга, даһалагдаһан омоли - 11 мянга, селёкдо - 14 мянга, горбуша 16-18 мянга, хүйтөөр сонгогдоһон кета - 50 мянга, горбуша - 28-30 мянга, селёкдо 23 мянга, улаан нюдэн 10 мянган түхэригтэ хүрөө.

Таһаагай продукцияин зүйлнүүдхээ онсолон хэлэбэл, Загарайн бройлерной фабрикаһаа асаргдаһан таһаагай нэгэдэхи категориин мяханай сэн 14 мянган түхэригтэ, Улаан-Үдын

шубуунай фабрикын дуралдхан таһаагай 10 үндэгэн 7 мянга 400 түхэригтэ болоо.

Огородой эдеэнэй зүйлнүүдхээ: хүнэг хартаабха томо жэжээрэ 14 мянганһаа—15 мянган түхэригтэ хүргэгдэнэн байха юм.

Эдэе хоолой бусад зүйлнүүдэй сэн онсо балай нэлгэгдэбгүй. Зүгөөр яблока, мандарин, банан гэхэ мэтэ зүйлнүүд элбэгээр зондо дуралдагдаа.

Редакциин социальнo-экономическа таһаг.

Дэлгүүр: ажамидарха арга бэдэрхэ ХҮСЭЛ, ЗОРИЛГОЁО НЭГЭДҮҮЛЭН...

Хилээмэ баридаг бага предприятинуудай Улаан-Үдэдэ болон республикынай аймагуудаар тон олон болоһониинь мэдээжэ. Гансал Улаан-Үдэ соо хилээмэнэй бүхы продукциян 25-30 процентнь, бүхы республика дотор 35 процентнь мини-пекарнинуудта үйлэдбэрилэгдэнэ. Эдэ бага предприятинуудые нэгэдүүлхэ, тэдэниие дэмжэхэ зорилготойгоор "Хлеб Бурятии" гэхэн ниитын эмхи үнгэрхэн жэлэй июль нарада байгуулагдаһан юм.

Мини-пекарнинуудай хүсэл зорилгыг нэгэдүүлхэ, түүхэй эдээр, илангаяа гурилаар хангаха, тэдэнэй үйлэдбэрилхэн продукциян шанар хайжаруулха, дүй дүршлээр хубаалдаха арга олгохо гол зорилгонуудынь тус эмхиин Устав соо тодорхойлогдонхой. Тиэхэдэ предприятинуудые Правительствоын байгууламжануудай, налоговой инспекцийн урда хамгаалха гэхэн зорилго эмхи урдаа табина. Харин эдээн сооһоо шухалань хадаа республикынгаа хүн зониие хайн шанартай хилээмэ болон хилээмэ-бүүлхын продукцияр гүйсэд хангалга болоно бшуу.

Жэл хахадһаа үлүү саг соо ниитын эмхи яһала ехэ хүдэлмэри ябуулаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Мүнөө үедэ республика доторнай гурил олохо талаар угаа хүндэ байдал тохёолдонхой. Хилээмэ баридаг бүхы предприятинууд анхан түүхэй эдээр адил хангагдадаг хаа, мүнөө өөһэд өөһэдөө олохо баатай болоно гэшшэ. Иимэ эрхэ байдалда илангаяа мини-

пекарнинуудта хүнгэн бэшэ байһаниинь ойлгосотой.

"Хлеб Бурятии" эмхиин байгша оной январь нарада үнгэргэгдэһэн ээлжээтэ суглаан дээрэ бага предприятинуудые өөһэдынгөө хүсөөр гурилаар хангаха асуудал зүблэхэ зүйлэй гол асуудалнуудай нэгэн болобо. Тээд энээн тушаа ганса мүнөө хөөрэдөөн болоо бэшэ, энэ талаар хэмжээнүүд абтаһаар үнинэй. Хэлсэнүүд баталагдажа, Новосибирск-хэ хэдэн вагон гурил асарагдаа һэн. Нүгөө талаһаа, хилээмэ баридаг бага п р е д р и я т и н у д а м э д ү ү л э г э н ү ү д о р о н о. Гурил ашаһан машинанууд аймагууд руу ошожо эхилбэ. Мүнөө үшөө Челябинскын заводтой хэлсэн баталагдаа.

Гэбэшье шэнэ эмхиин ажал хэрэгтэнь бэрхэшээнүүд дайралдана. Мүнгэнэй асуудал илангаяа ханаа зобоно. Мүнөө дээрээ худалдаһанайнгаа һүүлээр мүнгыень бусаахаар гурил асарагдана. Налог, мүн зайн галай түлөө түлбэри хаял хүл дээрэ гаража байгаа предприятинуудые хэмгүй дарана. Хилээмэ баригшадай хэды оролдобошье, эдэ бүгэдэ хилээмэнэй өөрын болон наймаанай үнэ сэнгэй дээшлэлэгдэнүлөөлнэ.

Мүнөө бии байгаа "Дока-хлеб" гэхэ мэтын бага пекарнинууд Россин элдэб заводуудһаа асарагдаһан т ү х е э р э л г э н ү ү д э э р тоногжуулагдаһан байха юм. Эдэнэй таһалгаряагүй хүдэлхын тулада өөрын заһабарилгын бааза хэрэгтэй. Акционернэ "Приборостроительное объединение" гэхэн бүлгэмэй

бааза дээрэ заһабарилгын участок байгуулха - тухай асуудалыг шийдхэхэ иимэ арга боломжо хаража үзэгдэнэ.

Энэ талаар республикын Правительствоын зүгһөө дэмжэлгэ тон хэрэгтэй гэжэ "Хлеб Бурятии" гэхэн ниитын эмхиин түрүүлэгшэ Василий Георгиевич Кириченко тоолоно. Эдэ бүхы асуудалнуудаар эмхиин хүтэлбэри республикын Правительствоада бэшгээр хэдэн дахин хандаһан байха юм. Хүнгэлэлтэй налог тохохо, элшэ хүсэнэй түлөө түлбэридэ хүнгэлэлтэ тогтоохо, нэгэ бага хүнгэлэлтэй урьһаламжа үгэхэ гэхэн гуйлтанууд бэшгэ соонь ороһон байна. "Энэ анхармаар асуудал, хаража үзэхэ" гэхэн Президентын табиһан тэмдэгтэй бэшгүүдээрнь ямаршьеб бодото туһаламжа үшөө үзүүлэгдэггүй. Зүгөөр эмхиин түрүүлэгшэ ханаһаа алданагүй, тэрэ үшөө дахин правительства хандаха зорилго урдаа табина.

Шэнэ ниитын эмхиин түрүүлэгшэ тухай онсо хэлэбэл, В.Г. Кириченко инженер, гидро-барилгашан мэргэжэлтэй. Дэлгүүрэй харилсаануудай үедэ барилгын олон эмхинүүдэй тараагдаха туйлдаа хүрэхэдэнь, дээгүүр тушаалтай ябаһаншье хаа, тэрэ олзын хэрэг эрхилэлгын харгы шэлэһэн юм. Түрүүн мини-пекарнинуудые худалдадаг хаа, удаань эдэ предприятинуудай ганса гансаараа өөдөлхөн бэрхэтэй гэжэ ойлгоходоо, тэдэниие нэгэдүүлхэ гэхэн ханаан бии болоһон байна. Мүнөө В. Г. Кириченко ханаан эрмэлзэлээр дүүрэн.

Һ а н а м ж а н у у д а а р а а

хубаалдаха зуураа түрүүлэгшэ мүнөө үедэ түрүү зэргэдэ ябаһан бага пекарнинуудые нэрлэһэн. Хизаарлагдаһан харюусалгатай "Проф-тимак", "Возрождение", "Пищевик" нүхэсэлнүүд дүй дүршэлтэй болоһон, үйлэдбэриингөө онһыгень олоһон предприятинууд мүн. Тээд гансашье хотын бэшэ, хүдөөгэй аймагуудай пекарнинууд хайн шанартай хилээмэ барина гэжэ тэрэ тэмдэглэһэн.

Захааминай, Хурамхаанай, Сэлэнгын аймагуудта мини-пекарнинууд байгуулагданхай. Эдэнэрье шэнэ технологитой танилсуулха, зарим аймагуудай мини-пекарнинуудые гурилаар хангаха талаар туһаламжа үзүүлэгдээ. Саашадаа пекарнинуудай хоорондо конкурснуудые, семинарнуудые үнгэргэхэ ханаан бии.

Ниитын эмхиин түрүүшын алхамууд хүнгэн бэшэ. Хүтэлбэринь мүнгэ салынгүйгөөр мүнөөдөө хүдэлнэ. Байра үгы. Байрлаха таһалга үгэхэн, мүн ажал хэрэгээрнь саг үргэлжэ һонирхожо байдаг облсовпрофой түрүүлэгшэ С. А. Тиминдэ "Хлеб Бурятии" эмхиин хүтэлбэрилэгшэ ехэ баярые хүргөө бэлэй.

"Булгадаа нэгэдээл хаа, хилээмэ баридаг бага предприятинууд хүл дээрэ гараха. "Хлеб Бурятии" гэхэн ниитын эмхи эдэ мини-пекарнинуудай хэрэгые хамгаалжа шадаха эмхи болохо ёһотой. Энээнэй тула Правительствоын эмхинүүд бидэндэ "ноураараа хараха" ёһотой - энэ тон шухала. Тиигбэлжэлэй һүүлдэ бидэ бүри хайн үрэ дүнтэй байжа, хоорондоо харилсаа холбоотой болонобди. Шэнэ хэрэгшье эрхилээшье хаамнай, бидэндэ хүнүүд ерэжэ эхилээ. Энэ ехэ хайн", - гэжэ В. Г. Кириченко хэлээ бэлэй.

Т. ЦЫРЕНОВА.

Буряад Республика Арадай Хуралын сессиие угтуу

ДЕПУТАДУУД АНХАРАЛДА

Залуушуулай хэрэг аяншалга, физкультура спортын талаар гүрэнэй "Физическэ культура спорт" гэхэн Хуулийн зохиёжо, олоной үзэм табиһан байгаа. Мүнөө али үнгэрэгшэ жэлэй дека 22-то Буряад Республика Правительствон зүблөөн энэ Хуулийн проект хараһанайшаалда хүртэһэн байһан.

Республикын физкультура спортын болон олон тлөөлөгшэд, иимэ Хууль болгохо тухай асуудал табиһан хааб даа. Республика Арадай Хуралай депутатууд Буряад орон физкультура, спор хүгжөөхэ гээл хаа, энэ Хууль түргэн саг соо хаража, дурадхаха ёһотой болоно.

Шэнэ Хуулийн хүсэрореходонь тэндэ хараала, хэмжээ ябуулануудые өөһэдынгөө ажал олониитын дунда спор хүдэлмэри дэлгэрү хайжаруулхын эмхидхэлэй, ойлгууламж хэмжээ ябуулануудые хар болонобди. Тиэхэдэ Хууль эрилтын ёһоор, энэмнай зоной бэын элүүрэй физкультура, спортдо хүниие хабаадуулха, спор түхээрлэгшүүдые хэлы заһабарилха зорилго табиһан.

Шэнэ Хуулийн гол зорилго хадаа гүрэнэй, ниимэ эмхинүүдэй, предприятинуудай эмхи зургаануудай, мүнэрэ бүхэнэй дунда спор хүдэлмэри гурим журм болгохо гэнэ. Юуб гэлэ һүүлэй үедэ республика залуушуулай, хурагшэ эдиршүүлэй наһатайшуулай ябуулагдадаг физкультура болон спортын хүдэлмэри ханаһанда хүрэнгүй. Энэ уламжалан, спортын мурьсөөнүүдшье унтэ эхилээ ха юм.

Буряад Республика Правительствон зүблөөн энэ Хууль зүбшэн хэлэ республикын Финанс м и н и с т е р с т в о хүтэлбэрилэгшэд физкультура болон спорт хүгжөөн республикын бюджетдээ процент мүнгэ һомо хараалһан пунктые буруу үгэ хэлэһэниинь гайхалтай ондо республикын физкультура болон спорт хүгжөөлгэдэ процент мүнгэ һомологдэ Энэнь хаанашье хүрэдэ тобошолхо шухала.

Ороной бусад облас республиканууд спор хүдэлмэридэ таһалгар ханаагаа табижа, хүгжөөлгэдэ жэл бүри һомолжо байдаг гэжэ мэдэ Жэшэнь, Тувагай, (Яхад), Комиин, Кар Республиканууд, Эрх Шэтын областнууд хүтэлбэрилэгшэд бюджетдэ 7 процент мүнгэ һомо болонхой юм.

Буряад Республика Арадай Хуралай депутатууд сессии дээрэ эндэ хэлэ асуудалыг зүб тэмдэ шийдхэжэ, үргэн Бур оронойнгоо физкультура коллективүүдые, спортсмен болон ургажа ябаа үетэнөө баясуулха бэ ханагдана, найдагдана.

Б. ЦЫРЕНОВА

НҮҮРНЭШЭДЭЙ ХУРАЛДАА ҮНГЭРГЭХЭНЬ

Шулуун нүүрнэ малгадаг республикынай гурбан предприятиин профкомууд болон стачкомууд республикын Президент Л. Потапов болон "Востоксибутоль" гэхэн акционернэ бүлгэмэй генеральна директор И. Щадов гэгшэдтэй январин 25-да уулзалга үнгэргэхөөр хараалба. Холбоолжоной, Түгнын шулуун нүүрнэнэй уурхайнуудай болон Галуута-Нуурай шахтын профкомуудай болон стачкомуудай түлөөлэгшэд Сагаан-Нуурта болоһон зүблөөн дээрэ иимэ шийдхэбэри абаһан байна.

Шулуун нүүрнэшэд эрхээ хамгаалха талаар хүсэл оролдологоо нэгэдүүлхэ гэжэ хэлсээ. 1995, мүн 1996 онуудай үнгэрхэн харануудта үгтэхэ ёһотой байһан салин хүлхэнэй үри шэриие түлүүлхэ гол эрилтэ табиһые зэлэнхэй. Жэшээлхэдэ, шахтернуудта урда жэлэй август нарын салин түлэгдэнхэй. Харин Холбоолжоной болон Түгнын уурхайнуудай коллективүүд сентябрь болон октябрь харануудһаа салингаа абаһангүй. Гадна февралин 9-дэ Гусиноозерск хотодо республикын шулуун нүүрнэшэдэй конференци үнгэргэхэ гэхэн шийдхэбэри энэ зүблөөн дээрэ абтаа.

М. ДАГБАЕВА.

ЛЮДМИЛА ВИКТОРОВНА КОРНАКОВА ажалша бэрхэ хаалишан байһаараа бүхы республика соогоо алдар сууда гаранхай. Гуша гаран жэл соо хаалишанаар ажаллахадаа, даажа байһан үнээн бүриһөө 3 мянган килограмм һү һаажа, гүрэн турын хайра шагналда хүртэнхэй. Наһанайнь нүхэр Валерий Михайлович үрхэнэй ажахые даагшаар ажаллаһанаа, мүнөө пенсидэ гараад байна.

Энэ эбтэй эетэй бүлэ 13 үхибүүдые хүмүүжүүлжэ, гарыень ганзагада, хүлыень дүрөөдэ хүргэһэн байха юм.

Дэлгүүрэй харилсаанай үедэ Людмила Викторовна, Валерий Михайлович гэгшэд үхибүүдтээ хамта хубин ажахы эмхидхэнхэй. 27 эбэртэ бодо мал, 50 толгой гахай харууһална. Эдэнэр өөһэдөө яһала ехэ талмай дээрэ тэжээлэй ургамалнуудые таридаг, хэдэн арбан гектарһаа үбнэ хуряжа абадаг юм. Эдэ бүхы мал барижа байхын, тэжээл абахын тула машина, трактортай, бусад түхээрлэгэ хэрэгсэлнүүдтэй байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Людмила Викторовна Корнакова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Данзан Мункуевич Шадалов колхозойнгоо найнаар хуужэхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүн. Гэртэнь орожо ерэхэдэм, намдуу, хэншье утжажа гарабагүй. Саашаа ороходомни, тухай даа бодомжолжо Данзан Мункуевич хурса нэвчээрөө нам тээшэ хараба. Багааршье наа, таниха хүнтэй хөөрөөдэхэдөө, би нютагайнгаа үүтэйшье танилсабаб. 1924 ондо Дээдэ-Үшөөтэй Гээгэ гэжэ хууринда шадалтай аилайда Данзан Мункуевич түрээжэ, эжы абаяа арууулба. "Эжы абамни бага арууламни үгы юм", - гэжэ хөөрөхэдөө буурал үбгэнэй арууламни бүри хурса боложо, хаража, ханаандаа эжы абаяа зураглана байртай. Тиигээд Дээдэ-Үшөөтэй дунда хургуулин тухай хөөрөбэ: "XVI үшөөтэй хүхэ хулгана жэл. 1924 Хүзүүбчин (нютагаймнай) зүтгэ имэ байра бии юм) Содном Галсановой гэртэ шатын хургуули анха үүтэ нээгдэжэ, хуушан монгол хэлэ, бэшэг найн мэдэхэ Шараб Дымчикович ажиллаха эхилэн юм. Дүрбэн хургуули би эндэ үүтэб. 1933 оной мартын нэгэнэй үшөөтэй нэгэдэхин хургуулида 5 багшанар хуужа байхан. 1934 ондо эхин хургуули 7 жэлэй үшөөтэй, удаань 5 жэл үшөөтэй хойно 8 жэлэй болоо 1962 ондо дунда хургуули үүтэ юм. Би Хүзүүбчин үүтэ 4 класс дүүргээд, үшөөтэй хүсэд бэшэ дунда хургуулида долоон классай үшөөтэй болоо нэм. 1939 оной үшөөтэй баганаа жэлэй багтернуудай курса алашаровкада (тэрэ сагта үшөөтэй гэдэг нэн) дүүргээб". Хургуулида хурахан ба үшөөтэй хурахан сагаа ханахадаа, үшөөтэй хүхиюүтэй боложо, үшөөтэй энеэнэ. Энэ курса дүүргээд, Доодо-үшөөтэй бага сага ажаллааб. Энэ ороноо хамгаалгын үшөөтэй дайнай эхилхэдэ, Улаан-үшөөтэй (тэрэ сагта Улаан-үшөөтэй гээд нэрлэдэг үшөөтэй) ерэжэ, 1942 он үшөөтэй мэргэжэлээрээ үшөөтэй. 1942 онгоо эхилжэ, үшөөтэй болотор армида алба үшөөтэй армида ошоодоо, үшөөтэй Эрхүүтэй авиациноно үшөөтэй механигай үшөөтэй хураа нэмби. Саашаа үшөөтэй Саратовай областиин үшөөтэй тагнуулашадай үшөөтэй бүридэлхөө Белорусси үшөөтэй Томель хотын дэргэдэ үшөөтэй сэрэгэй частыда үшөөтэй Сталинградтай холын үшөөтэй Улаан Тугта полкын үшөөтэй отделенидэ дайнай үшөөтэй болотор ябаа нэмди. 1943-дэ бүгэдэ совет арад үшөөтэй хоёрдохи дайнда үшөөтэй илананай эхэ найндэр үшөөтэй гэлжэ, баяр наадан үшөөтэй эхилээ. Хариин газарта үшөөтэй хүнүүдые алданшье, үшөөтэй үшөөтэй бэшэг, тамга үшөөтэй хүнүүдыше булта бүгэдэ үшөөтэй илалтада баярлажа, үшөөтэй аралнуудтаа уулзаха үшөөтэй гэжэ этигэжэл ябаа

байхадаа 5 хүбүүд "сибирягууд" гэжэ нэрэтэй хани нүхэд ябаабди. Пашнёв Николай гэжэ Усолье-Сибирскийн, Фимошин Прокопий - Эрхүү хотын, Иринчиев Геннадий - Эрхүүтэй Эхирэд-Булагадай ба Брылкин Иван гээд Москвагай областиин минии мартагдашагүй үшөөтэй нүхэд юм. Эдэнэртээ уулзажа шадаа болбол, ямар ехэ баяр болохо байгаа, - гээд, тэрэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. "Эдэ дүрбэнхөө би эгээн түрүүшээр гаража, түрэл нютагаа ерээб. Тоонтоёо бусажа, найхан агаараар амилжа, Гээгынгээ ажамидаралта аршааннаа хүртэжэ, түрэнэн нютагһаа

юм даа. Олон миллион хүнэй улаан шуһанай үнгэтэй тугтай намилзахаяа болонхой. Ехэ гашуудалтай байна. Минии хүдэлжэ байхада, колхознай 2 мянган шахуу үхэртэй, 55 мянган хонитой байдаг нэн. Гүрэнхөө 10 миллион тухай удаан болзорой мүнгэ урьһалжа, техникэ, барилгын бүтээлнүүдые абажа, малай байранууд баригдаа нэн, - гэжэ Данзан Мункуевич хөөрэнэ: Колхоз мүнөө ямар байдалда ороод байһыень булта мэдэнэбди. Гол хүсэн гэшэ ехэ муу: ажалладаг машина, тракторнууд, мал дээгүүр байдаг зарим гэрнүүдые нэлгэхэ саг үнинэй ерээ. "Найн" эрэнүүд малай байрын модо түлижэ байна хэбэртэй. Хэдэн жэлэй салын абаагүй колхознигууд энэ байдалтай эбсээд байна. Бензин үгөөд байгаа наа, хүнүүд ажаллаха байна ха юм. Мэргэжэлтэй олон зон гэрэй эзэд болонхой хуунад. Иимээр үргэлжэлөө наа, хандаржа үгы болохо саг дүтэлөө. Үнгэрхэн хунгалтаар

Зураглал

ДАЛАН НАНАНАЙ ЖАРГАЛ

сэнтэй дэлхэй үгы гэшые үшөө дахин зүбшөөгөөб". Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадажа, Данзан Мункуевич олон тоото орден, медальнуудтай бусаа. Хүнэй ами наһа хорооһон дайн тухай хөөрэнэйнь һүүлдэ би иимэ ажагалта хэхэ байнаб: өөрынгөө илалтанууд тухай хөөрэхэ дурагүй хүн байна, орден, медальнуудыень тоолоходомни, "бии" гэжэ харюусахаһаа ондоо юумэ хэлэнгүй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронтдо эршүүлэй ошоходонь, ара талада бүхы хэгдэжэ байһан ажал үбгэд, хүгшэдэй, эхэнэрнүүдэй хүсөөр дүүргэгдэдэг байгаа ха юм. Дайнай хатуу шанга үедэ ара талын ажалда бөөрээ оролсон ажаллажа, хэды хүнэй арга халажа, амин таһарааб! Энэ муухай дайнай болоогүй наа, колхознай, манай орон бүри баяжжа байгаа. Дүрбэн жэлэй туршада хандархан юумэнүүд шэнээр бодхоогдожо эхилээ. Гүрэн ехэ тула хүргөө гэшэ. Удаан сагай урьһаламжанууд гэжэ 10-наа 20 жэл хүрэтэр үгтэдэг байгаа. Сэрэгэйнгээ албанһаа ерэжэ, Цагаатай нютагта тракторно-тарьян ажалай бригадын бүридхэлшөөр хүдэлөө. 1950 ондо Намсан Батуевнтайгаа гэрлэнэн юм. Үшөөтэй нютагаа бусажа, бухгалтер мэргэжэлээрээ сельподо наймаашанаар хүдэлэн байна. Намганиинь пенсидэ гаратараа наймаашан байһан юм. Данзан Мункуевич сельподо наймаашан ябаһанаа колхозойнгоо бухгалтер болоо юм. Энэ ажалдаа 60 наһа хүрэтэрөө хүдэлэн. - Теэд мүнөө ямар саг ерээд байна гэшэб? Колхоз гэшэмнай үгы боложо, юун бии болонбой, оройдоо бү мэдэе. Улаан тугнайше гэжэ үгы ха

"Буряад үнэндэ" бэшэгдэхэнэй һүүлээр ХОНИДОО БУ ГАЗААШАЛАЯ!

Би Н.Жаповай статьяе уншаад, бултыень найшаагааб. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд хонин ажахы үсхэбэрилхэ дурагүй болоо. Энэнь нэгэ талаараа зүбтэй. Юуб гэхэдэ, гаргашань ехэ. Сэхыень хэлэхэдэ, хониндо дайсад олон: нохойнууд, хээрын арьяатад. Харгы замай элдэб зон бэлшээридэ ябаһан хонидые буляана, хулгайна. Гансал гараа харбайгаа, оог хуутай табяад лэ үлэхэш. Хүн зондоо мяха, нооһо, арһа үгэхын тула жэлэй дүрбэн сагта һалхи шуургандашье, ааяма халуундашье, саһа бороодошье хээрэ ябадаг бидэ, хонишод, ядахын сагта һайндэрнүүдтэшье хангалгын албанай хүдэлмэрилэгшэдые харахаяа болонхойбди. Салин тухай хэлэхэнэй туһагүй. Иимэрхүү байдалда байгаа наа, ажахынуудай хонидгүй болохонь холо бэшэ! Тиигэбэшье би энэ байдалые саг зуурын гэжэ һананаб. Юунэйшье болоо наа, дун сагаан хонин хүрэг хушууран бэлшэжэ, хүнэй зүрхэ сэдхэл баясуулхал байха. С. ЦЫДЫПОВ, Загарайн аймагай "Дружба" совхозой хонишон, Буряад Республикын комсомолой шангай лауреат.

ӨӨРЫН ФАБРИКАТАЙ ААД...

1970-90 - ээд онуудаар Уланхаанай совхоз дунда зэргээр 11.200 толгой хонитой үбэлжэлгэдэ ородог байһан юм. Орденто хонишод А.Бубеева, Е.Баханова, З.Очирова, Е.Тыхеева гэгшэд шэрүүн уларилайт сэдбэг нютагтаа эрхимээр ажаллажа, 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абадаг бэлэй. Тиихэдэ залуу хонишон Дамба Дамбинов 11-12-дохи табан жэлнүүдтэ 100 эхэ хонин бүриһөө 109 хурьга абадаг, 3,8 килограмм нооһо хайшалдаг байгаа. Ажалай Алдар Солын орденто Дамба Дамбинов XIX комсомолой съездын делегат, ВЛКСМ-эй ЦК-гай шангай лауреат болоһон гэшэ. Мүнөөшье тэрэ Конюхын нутада таряашадай ажахы эмхидхэнхэй, 200 гаран толгой хонитой. Хүйтэн шэрүүн уларилайт газарта хони адуулань бэлэн бэшэ. Тиигэбэшье хонишоднай оролдожо, хабарай хагсуу хүйтэндэ нялха хурьгадые абажа, гарзагүйгөөр тэнжээдэг, аймагай, республикын самбарта нэгэнтэ бэшэ гарадаг нэмди. Совхоз байхадаа, үрэ дүнгөө гаргадаг, хонишоднай хоорондоо мурьсэдэг, ябалсадаг нэмди. Амжалта туйлаһан хонишод аяншалгын путевкоор шагнагдадаг, үнэтэй бэлэг сэлэгтэ хүртэгшэ нэн. Мүнөө үмсыншье нооһон хэрэггүй болоо гэшэ гү? Улаан-Үдэдэ нарин сэмбын өөрын фабрикатай аад, "сагаан алтая" хэды болотор гутаахабибди? Хониной нооһо, арһа хэншье хүдөөдэ суглуулнагүй. Заготконторо яагаа? Натар Жаповай "Буряад үнэндэ" бэшэһэниие уншаа нэм, бүхы дээрэнэ тэрэнэй һанамжые дэмжэнэб. Хүн боложо хүлөө шоройдохоһоо эхилээд, хонин ажалтай холбоотой байһан хэмнайшье буряад угсаатанайнгаа заншалта ажахые бү орхиё, бү доройтуулаа. Манай нютагай олонхи эвенк айлнууд шэрүүбтэр нооһотой буряад үүлтэрэй хонидтой. Тэдэнэрнай арһаа элдэжэ, нооһоо хэрэглэжэ, мүнөө дэгэл, малгай, бээлэй, гутал, оймһо оёдог болоод байна. Энэниие найшаадагби. В.УХИНОВ, Буряад Республикын габьяата зоотехник.

ҮМСЭДӨӨШЬЕ БУ ҮСӨӨРҮҮЛЭЕ!

Би хүдөөдэ олон жэл ажаллаһан багшаб. Энэ намартаа Эрхирэг, Арьбажал хуруинуудаар хони бэдэрээд олоогүйб, харин Добо-Ёнхорһоо олооб. Сагаймнай байдалай орёо, шахардуу болоошье наань, хоний ажахыгаа хүгжөөхэ ёһотойбди, уялгатайбди гэжэ зоотехник Н.Жаповай бэшэһые халуунаар дэмжэнэб. Республика соо хүдөө ажахы харгалзалдаг М.А.Спасов хонин хүрэгөөр баян Зэдын аймагта ажаллаһан гэжэ дуулашаб. Буряад зоной табан хушуун малай гол һалбари болохо хонидоо хороонгүй, ажахыдаа, үмсэдөө арга шадалаараа бариһаар ябаябди! Гуржаб ДАБАЕВ, багша. Улаан-Үдэ хото.

Гүрэй солодон

"Залуушуулай сүлөө саг" гэнэн асуудалда энэ хууданан зориулагдана

СОГ ЗАЛИЯА АЛДААГҮЙ

—Най, хүй!

—Халаг даа, энэмнай юун гээшэб?—гэнэн сог хаихараан эндэ тэндэнээ дуулдана.

Тойроод шэб харанхы. Зүрхэ сэдхэлдэ ехэл гунигтайхан болоно даа. Үүдэ үрхээ олохоёо болёод, ишиэ тишиээ тэмтэрэн, бэе бээ ооголон, арай шамай хүлөө татагшад ушарна. Энэмнай харанхы ой шугы бэиэл, харин юрын лэ оюутадай хамтын байра. Үдэиэ болоходо, эндэ зайн гал унтаршаба ха юм.

Унаһан малгайгаа абангүй номоо үзэжэ хууһан оюутад ном, дэбтэрнүүдээ тэбэринхэй хууха байха газараа оложо яданад.

Үшөө үглөө үглөөгүүр шалгалта... Заримнэгэн сонхын ойрохоно дүтэлжэ, харын туяа доро номоо үзэнэ.

—Оо, одоол коридор соолнай зайн гал үгэбэ.

Илалтын баяр угтаһан мэтэ, залуушуул хүхишэбэ, шэг шарайнуудын сэлмэиэнхэй нүүд.

Таһагуудай үүдэнүүд нээгдэжэ, зарим зоригтой шуул стол, стулаа гэрэл тээшэ дүтэлүүлнэ.

Номоо үзэл, номоол,—гээд зайн галай гэрэл тээшэ хараад хууһан оюутад ехэ бодолгото болон хуунад.

Одоол зайн гал носошобо. Булта хүхюутэйнүүд, столоо тойрон номдо үзэнэ.

Мүнөөнэй элиэ хүсэнүүдэй дуталдадаг болоһон сагта, шимэ ушар гайхалгүй болонги. Тиибэшье, оюутад согзалияа алдангүй, шалгалтануудаа бариһаар.

С. РАДНАЕВА.

Мүнөө хургуулинуудта ээлжээр үбэлэй сесси захалжа оюутад шалгалтанууда барижа эхилээ. Буряад гүрэнэй университетэд буряад хэлэ бэшгэй таһаг баһал шалгалтануу үнгэржэ байна. Хар бэшгэй эрдэмэй доктор профессор Ш.Н. Цыденжаповай Укурс оюутаднаа литературой теорёор шалгалта абан байхыень зураг дээр харанат. Харин шалгалта орохоёо байһан оюутад харюусалгатайга бэлдэжэ байхыень нүүд зураг гэршэлнэ.

Б.М. БАЛДАНОВ
ФОТОТЕК

Буряадай гүрэнэй университетэдэй буряад хэлэ бэшгэй факультет бидэ ерэхэ зун дүүргэхээ байнабди. Теэд дүүргэхэ гээшэмнай нэгэн ха юм даа, саашадаа хаана, ямар ажалда орожо хүдэлхээ бодохо хэрэгтэй. Юундэ "ямар ажалда" гэнэбид гэхэдэ, мүнөө урдандаа адли дээдэ хургуули дүүргэнээр, мэргэжэлээрэ ажаллаха гээшэмнай бэрхэтэй, хомор болошонхой. Шалтаганийн юуб гэхэдэ, мүнгэ салин бага, тийгээдшье саг соогоо үгтэнгүй, харин дээдэ хургуулинуудые дүүргэнэн оюутадай олонхын өөхэтэй зүһэмдэ ханаархажа, алта мүнгэнэй "адхаржа" байһан газарта зорижо, нэгэ зариманиин худалдаа наймаа хэнэ, нүгөө зариманиин милицидэ ажаллана, үлөөшэдынь шэнэ нүхэдэйнгөө нүлөөдэ орожо, бүри ажалшые хэнгүй, худал хуурмагай замда орожо, хожомын бөөэ тамална. Мүн тиихэдэ дээдэ хургуулия дүүргээд, мэргэжэлээрэ хүдэлхэб гэнэн эрмэлзэлтэй оюутад олор. Жэшээлхэдэ, мүнөө бидэ, нэгэ бүлэгэй арбан юһэн оюутад багшын хургуули дүүргэжэ, ехэнхиднай мэргэжэлээрэ ажаллахабди. Тиихэдэ нэгэ заримамнай буряад газетын, радио, телевиденийн редакцинуудта ажаллаха хүсэлэнтэй. Теэд хүсэлэнтэй гээшэмнай баһал худал болоходоош магадгүй.

Юундэб гэхэдэ, ажаллахаая хүсэлхэн газартамнай маанадые байлышые хүлеэнгүй, тэрэнхээ боложо, ямаршыеб ондоо харгы шэлэжэ магадгүйбди. Хэды олон бэлитэй багшанар, агрономууд, ветеринарнууд, гэхэ мэтын мэргэжэлтэд дэлгүүр дээрэ хубсаһа хунар, эдэе хоол наймаалнаб, эдэнэр тэндэ юу

хургуулида ажаллахаб гэхэдэмни, зариман һонирхожо, хүдөөдэ олзолхо юумэншые байхагүй, ондоо юумэ бэдэрши, шэлыш гэхэдэнь, ниотагтаа залуу наһаяа үнгэрэхэб гэжэ хэлээд, ондоо юумэн тухай шагнаха дурагүй ошогишоб. Заримдаа гансаараа хуухадаа, солирто үлэжэ, нэгэ найн ехэ галднтай ажалда ороо хаа гэжэ

ХҮСЭЛНИ БЭЕЛХЭ

хэнэб?! Харюу удаан бэдэрхэ хэрэггүй, энэ хүндэ дэлгүүрэй харилсаанай саг тийгэжэ баалана.

Би баһал мэргэжэлээрэ ажаллахаая һананаб. Теэд хэн намда ажал бари гэжэ альган дээрэ үгэхэб даа - өөрөөл бэдэрхэ хэрэгтэй. Би бэдэрнэб, олохоб гэжэ найданаб.

Бүри баһаа гэхэ гү, али минни үнинэй үндэр хүсэлэнтүрэл Барханайнгаа дунда хургуулида ажаллаха, ниотагтаа ажаһууха. Теэд энэ хүсэлэнтэй хүсэлдэхэнь баһал бэрхэтэй, хүдэлхэ багшын хуури үгы. Тиихэдэнь би аймагайнгаа хургуулинуудта ажал олохоб гэжэ найдаһаар мүнөө ябанаб.

бодоод, городто ажаһуужа шадахагүйгөө дахин мэдэжэ үгы, ганса ниотаг руугаа ошохооб гэжэ өөртөө хэлэхэш. Үшөө бээ хүсөөгүй гү, али һамга абагүй, үри хүүгэдгүйдөө иигэжэ шобшэдэг гүб гэжэ заримдаа һанагшаб. Теэд саг сагтаа, сахилза хүхэдөө. Би мэргэжэлээрэ ажаллаха хүсэлэнтэйб, һамган абагданал ааб даа, үхибүүд гаранал ааб даа, би ямаршые ажалһаа айнагүйб, үри хүүгэдэйнгээ түлөө шадал соогоо оролдохоб, хэрэгтэй болоо һаань, городшые зоожэ ерэхэб.

Е.РАДНАЕВ.

ПРАКТИКА ТУХАЙ ҺАНАМЖА

Бидэ, 5-дахи курсын буряад хэлэ бэшгэй факультетдэй бүлэг оюу үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарада Буряадай Гүрэнэй телевиденийн танилсалгын практика гараха аргатай байгаабди. Журналистын хүмүүшэ хаанашье яба, хүндэ, харюусалгатай ааб даа, теэд мүнөө сэнхир харахадаа, бидэ ондоохон харасаар шэртэнэбди. Тележурналистын харюусалгатай, хүшэр байхаһаа гадна, үшөө өөрын зохёохы онсо маяг Жэшээлбэл, хахад, часай программа бэлдэхэдэ, бүхэл үдэр үнгэрнэ, олон хүнүүд хабаадалсана гээшэб?! Нэгэ буулгабарийн режиссёр найшаагдаагүй һаань, дахин дахин дабтахаш...

Түрүүшнхөө микрофон баряад, камерын хүдэлжэ эхилхэдэ, гарнууд һалганаад, хоолойшын шэшэрээд, хэлэхэ үгэнүүдшын олохоёо болон тархи соошын гансал бодол "Хэзээ энэ бүхы юумэн дүүрэхэ гэмшэ Маанадые "шэдигэ ханзын" ноусануудтай танилсуулан хүнүүд хэ гээбэл, уран найханай таһагайхид Б. Дамбаринчинов, Д. Жамсуева, мэдэжэ таһагайхид И. Гомбоин, Б. Жанчилов, М. Сандапов, залуушуулай таһага Б. Раднаева, Е. Ширабон ба бусад. Эдэ бултадаа ажалдаа дуртай, талаантай хүнүүд гэжэ хэлэхээр.

XXI зуун жэлые компьютер, телевиденийн үе саг гэжэ нэрлэнэ гээ ааб даа. Буряад телевиденийншые өөрын онсо маягтай, олон программануудтай боложо, үргэн дэмисэтэй харгыгаар дабшаха найданабди. Гансал мүнөө голхорхо юумэн гэхэдэ, бүхы буряад зор өөрыншөө телевиденийн хараха аргатай. (Хэлээ мэдэхгүй шалтагана Энэнь харамтай.

ХҮЛГӨӨТЭ БОДОЛНУУД

Эдэ үдэрнүүдтэ би хүүгэдэй эмшэлгын газарта танил басаганада оло байһанб. Амаралтын үдэр. Хүүгэдтээ эдэе хоол асарһан, элүүр мэдэ мэдэхээ ерлэн хүнүүд дүүрэн. Гэнтэ сэрэгэй хубсаһатай хоёр залуу ороод, шанга шангаар юуб даа хураба. Тийхэдэнь, байһан хүнүүдэй нимэ зугаа энээдэн гарбаба: "Заложнигууд болохоннай аа гү?" "Буу, Кизляр, хэн удаадаһинь бэ?"

Энээниие дуулахада, сэдхэлдэм уйтан, бүрэнхы шэнги боложо, бодолнууд түрэнэ. Үдэр бүри ажабайдалнай аймшагтай, хүрөөтэй мэдэжэ асарна: байтаали хүн түрэлтэндэ эсэргүүсэхэн мэтэ элдэб тайт ушаруулна; самолет, поезд, трубопроводнуудай гэмтын аюулууд, хүнүүдэй бэе бээ тонохо, алаха, хюдаха олошорно. Үшөө энэ багадаа түрэ соогоо дайладана, хөмөрно.

Арад зомнай энэ бүхы юумэндэ дадаа, хураа гээшэ гү? Манай энэ амгалан тайбан байбашье, бидэнтэй нимэ үйлэ баһал ушаржа магадгүй хүнүүд һанадаг. Бүхы ажабайдалнай тогтуурингүй, ойгосогүй болохоб. Энэ эрьюулгэ соо залуушуул ямар юумэндэ этигэжэ, найдаха болооб. Хара бээе хараад, үмсийгөө хэрэг шийдэхэ гү? Юрөөдөө, асууданууд Харюу үгэжэ шадаха хүнүүд, эмхи зургаануудшые һанаандам ороно. Гансал саг бүхы юумэ элрүүлхэ юм бээ.

А.ДУГАЙ

ЛАДОЖСКО нуурта Мантисари гэжэ бишыхан олтирог бии. Оройдоол нэгэ час тойрон сооурагша-хойшонь хэмжэн ябахар—тиимэ багахан арал юм. Ладога нуурта багахан олтирогуудай олохоншьё наа, гансал Мантисари онсо шухаг үйлэ хэрэгэй газар болоһон түүхэтэй.

1941 оной сентябриин эхиндэ Ленинград хотоһоо һүүлшын эшелоний гаргагдананай удаа, фашистнууд городыё хүрээлжэ абаа нэн. Ленинград хотыё эрэлхэгээр х а м г а л а г ш а д гитлеровецүүдэй урдаһаа үсэд шангаар тэмсэхээр байгаа. Городой тон хүндэ, тухашаруу эрхэ байдалда ороод байһан энэ үедэ Балтийскэ морягуудай гол хүсэн—бүлэг сэрэгшэд Мантисари олтирогыё дайлан абаха гэхэн захиралта абаба.

Город шадар шанга байлдаануудай боложо байхада, Ладога гэшэ тон холын, тылэй газар шэнгээр морягуудта ханагдаа нэн. Тус отрядта эгээл дорюун, эрэлхэг хүбүүд шэлэгдэбэ. Булта хайн дураараа энэ бүлэгтэ ороһон хүбүүд, бултадаа хайн спортсменүүд. Лесгафтын нэрэмжэтэ физкультурна институтай спортсменүүд взвод бүхэнэй "өөрынь" чемпион гү, али оройной рекордсмен, бүхэсоюзна

мүрысөөнүүдтэ хабаадагшад гү, али Ленинградтай суглуулагдамал командын гэшүүдшьё отрядта ороһон байна. Булта байлдаанда орохоор түрүүшын зэргэдэ жагсахаар бэлэн, бэээ зэнхэйнууд нэн. Теэд энэ жаахан олтирог орохо ханаа юм? Захиралта хадаа захиралта, дүүргэхэл хэрэгтэй... Зүгөөр тон шухала даабари байһыень морягууд бэлэдхэлэй эхилхэдэ мэдээ нэн. Ленинградта тон орёо эрхэ байдалай тохёолдоод байбашьё, командовани тус отрядта хорилго хэжэ забхар олгоо нэн. Бүхэли недели соо морягууд бэээ хорижо, гар тулалдаанай арга дүрэтэй танилсаа. Буугай нэгэшьё абья гаргангүй, тус олтирогыё дайсаднаа булян абаад, захиралтын ёһоор гарнизониень үгы хэмсээрээ, фашистнуудай олоороо сугларһан газар руу сүмэрэн ороод, саашаа нуурай эрьё тулажа ерэхэ зорилготой нэн. Ладога шэрүүн абари аашатай. Наран шанха дээрэшни шаража байна гэхэншни, гэнтэ халхи хүрээд, тэнгэри бүрхэжэ, шуургалжа эхилхэ. Иимэ шэрүүн абари аашань морягуудай дайшалхы хэрэгтэ хайн нүхэрыншьё болодог байһан.

Дайсанай гарнизондо олон сэрэгшэдшьё балай байгаагүй, рото тухай нэн. Зүгөөр Мантисари олтирог дээрэ томо сэмгэтэ олон үхэр буунууд тодхотой, эрьё шадарай окопудта зургаан батарей хоронхой.

Десантникуудай бээедэмы хорёогүйнэ тэрэ доро тодорбо. Байлдаан удаан үргэлжэлөөгүй, дайсанай гарнизон тэрэ доро гарта оруулагдаа нэн. Тиигэжэ балтийскэ 825 морягтай совет гарнизон Мантисарида бии болобо.

Гарнизониё гартаа абамсаараа, десантникууд шэнэ зорилго шийдхэхэ болобо. Энэ нуурай эрьё зубшаһан ой соохи түмэр харгыгаар фашистнууд бүһэлэгдөөд байһан Ленинград руу нэмэлтэ хүсэ, номо хэрэгсэл асардаг байһан. Дайсанай энэ гол утаһыё таһа сохихо зорилго

Чемпион нэрэ зэргэтэй шуул эгээл түрүүлэн гараа үргэбэ. "Хүбүүд, битнай марафон тамардаг ха юмбид,"—гэжэ нэгэ залуу моряк бултанай урда гараба.

—Нэрэ обогтнай хэн бэ?— гэжэ командир хураба.

- Курило, Юрий Курило.

—Курило чемпионшьё болоогүй ябаа. Гэбэшье Хара далайда, Балтийн далайда марафонско тамаралгада хабаадаһан байба. Зүгөөр Ладога нуурта тамаржа үзөөгүй нэн. Курилын ехэ мүрысөөндэ хабаадаһаа ошохо гэжэ июниин 22-ой билет хармаандаа хээд байтарнь, дайн эхилшоо нэн.

дуулдаба. Өөдөө харан гэхэнь хара хас тамгатай самолёт долгинууд дээгүүр гэхээр доохонуур ниидэжэ ябабал даа... Нэгэ дахин, хоёрдохийёо дээгүүрнь шуумайн ниидэжэ гараба. Пулемедоор буудажа үрдээгүйдэнь моряк уһа руу бухан орохоор бэээ зэнэбэ.

Курилын шадал тэнхээн нилээн алдагдаа. Заримдаа мэдээгээшьё алдана ха. Тиигэбэшье тамарһан зандаа. Буугай абяандүтэ соностодог болобо.

Наранай шанха дээрэ гараһан хойно Курилада корабльнуудай дүрсэ хүлэмхээр харагдадаг болобо. Рейддэ байһан канонерскэ онгосонуудһаа тамаржа ябаһан хүниёе обёороо нэн. Шуумар хурдан катер Курилада хүрэхэ ерээд,

ЮРИЙ КУРИЛЫН ГАТАЛҢАН ЗАМ

сэрэгшэд урдаа табиба.

ДОБТОЛГЫНГОО урагшатай байһанда морягууд урма зоригтой болобо. Теэдшьё удаан баярлажа, хүхижэ байха арга хаанаһаа байхаб даа. Дайсаншьё нэгээ орожо, шэнэ хүсэнүүдыё олтирог тээшэ татажа эхилбэ. Уданшьёгүй үхэр буунуудаар олтирог буудажа, "юнкерсүүд" харсага мэтэ дүүлижэ эхилбэ. Десантникууд гранит шулуун халхабша окопуд руугаа хорожо бэээ хамгаалха болоболдаа.

Гэбэшье дайсан миин нуужа үгэбэгүй шахуу, бүри галзууржа эхилбэл даа. Дүтэлжэ ерэхэн фашистнуудтай морягууд хэдэн дахин улаан гараараа, жадааршьё оролсожо, тэдэниё олтирогһоо холо болгожо шадана.

Амиды үлэхэн командирнуудай нэгэн отрядыё ударидалга дороо абажа, үдэшэ орой болоһон хойно хүбүүдээ суглуулаад, патронууднай нэгэл байлдаанда хүрэхөөр үлөөд байгаа. Үглөөдөр гарасалдахал хабди. Саашанхимнай бурханай мэдэлэй, рацимнайшьё хүдэлхэээ болибо гэжэ бодото байдалаа ойлгуулба. Хүн бүхэн байдалаа хайн ойлгоно. Өөһэдэньхид хүрэтэрөө тамаржа ошохо хэрэгтэй. Теэд ямар зүг шэг барижа, хэды соо тамаралтайб?... "Командир, эдэ зоной хүн бүхэмнай тамархаар бэлэн. Бултадаа хайн дураараа отрядта ороһомди. Хэндэшьё дурадхаа наатнай..." гэжэ старшина бултанай түлөө хэлэбэ.

Ү н э х ө ө р ө ш ь ё десантникуудай дунда тамаралгаар чемпионүүд, рекордсменүүд бии нэн.

Тиимэ ушар дайралдабал даа.

—Бэлдэжэ бай. Үүр хираанаар тамаржа гараха бололци даа,—гэжэ командир хэлэбэ.

—Поварта дүтэлжэ, ябахынгаа урда тээ хайнаар эдеэлээдхи,—гэбэ.

—Юра бээдээ тоһо түрхихэ гүш?—гэжэ хэншьёб талархалаа мэдүүлжэ дуугарха юм.

Курило бээдээ тоһошьё түрхөөгүй. Энээнһээ туһа болохогүй. Нүүлэй дүрбэн жэл соо орой намар, үбэлэй үедэ тамаржа байһандаал тэрэ найдана. Харин эдээ шанагшын дурадхалһаа арсабагүй, садатараа эдеэлбэ...

ДЕСАНТНИГУУД хүниин 3 сагта сугларба. Ямаршьё юумэнэй хаад болохогүйн түлөө Курило бүхы хубсаһаа тайлаба, гарайнгаа час старшинада харбайба. Гансал шухала мэдээсэлтэй пакет хүзүүндээ үлгэбэ.

—Зай, бурхан үршөөг,— гэбэ старшина.

—Нүхэдни хайн байгты!— Курило амья дараад, хара уһа руу орошобо... Хэдэн минута соо тэрэ хараһаа алдагдаба. Олтирог дээрэ 517 хүн үлэбэ. Эдэнэй хуби заяан Юрий Курилоһаа мүнөө дулдыдана.

Сээжэ дүүрэн амилжа, гарнуудаа урдаа холо хаян Юра урагшаал тэгүүлнэ. Ладогын хүйтэн хара уһан соогуур метр-метрээр зорихон тээшээ шуумайн тамаржал ябана. Дүтэ болгожол байна хэбэртэй. Теэд гансал оёоргүй гүнзэгы нуурай уһан тэрээндэ аюултай бэшэ, харин үүр сайжада уһан дээрэ гэрэлтэй боложо, тэрэниё дайсанай обёорхонь лэ гэмшэлтэй бшуу. Дээрэнь хүчинхэхэ

абаралгын хүрэг уһа руу хаяжа үгэбэ. Курилоһаа 4-5 метрэй зайда уһаа нэн. Хажуу тээшээ эрьжэ тамаржа шадалшьёгүй, тэрэнээ ойлгохоёошье болиһон тэрэ ганса урагшаал тэгүүлхэ гэхэн эрмэлзэлээрээ гараараа хэбижэл ябаа нэн.

АРАЙ амиды голтой тэрэниё палуба дээрэ шэрэжэ гаргаба. Алхамшьё хэхэ шадалгүй болоһон Курило гансал "Мантисари" гээдлэ мэдээгээ алдаба. Врач, тэндэ байһан кок хоёртой тэрэниё арай гэжэ мэдээ оруулхада, мостик дээрэ гаргахыень гуйжа, олтирог тээшэ зүг шэг заажа үгэбэ.

Канонеркэнүүд тон түргэнөөр Мантисари хүрэхэүрдибэ. Корабльнууд дайсанай эзэлжэ байһан газар руу буудажа. Фашистнуудай юунэйшьё болоһыё ойлгонгүй үймэлдэжэ байхыё хамбаашалан, манайхин морягуудаа онгосонуудта хуулгажа үрдээ нэн. Бултадаа онгосодо хуулгагдаба.

Иигэжэ Юрий Курилын үзэгдөөгүй баатарлиг марафон түгэсөө нэн. Мүлхэн хүйтэн уһан соо 12 часай туршада 30 километр зай гаталан тамараа гэжэ нүхэдэнь һүүлдэнь тоолон гаргаһан байха юм. Мантисариин баатар мүнөө, Санкт-Петербург хотодо ажаһууна, ажаллана. Юрий Курило эдир үхибүүдыё уһан доро тамаралгаар хоридог, хотын суглуулагдамал командын тренер юм. Тэрэ спортын хоёр мастерыё, оройной хоёр чемпионийё бэлдэхэн байна. "Оройной спортын габыята тренер" гэхэн нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдонхой.

Ю. КОРШАК,
"Физкультура и спорт"
журналһаа абтаба.
Санкт-Петербург.

Тухатай зүбшэл

БАГАХАН НЮУСАНУУД

(Танай асуудалнууд манай харюунууд)

* **И з о л я ц и о н н о** (бүрээлэгын) лентэ ямар зүйлөөр нэлгүүлжэ болохоб? Проводкоёо орёохо гэхэдэ лентэ байхагүй.

- Нюсэгэн проводкоёо полиэтиленовэ плёнкоор орёожо, шиирэ носоожо хайлуулаад, тэрэ хайлаһан плёнкоороо холбоһон талаа хайсахан бүрээлэхэ ёһотой.

* **Хуушан капрон гү, али полиуретан улаатай гуталдаа резинэ ула яагаад няхаб?**

- Нэрлэгдэхэн эдэ хоёртой хоорондо - ондоо юумэн заатагүй хэрэгтэй. Хуушан капрон уладаа пумаажан бу халуун элюурээр даража няаһан хойно тэрээн дээрээ "Момент" сабуугаар резинэ улааа няаха болонот.

* **"Молни" замагай бүдэйи** элэжэ муудахадань, яаха ёһотой юм?

- "БФ-6" гэжэ сабуун соо хээд, дэбтээхэ ушартай.

* **Пластмассава канистрай** түхэлын алдагдажа, ехэл муухай дүрсгүй болошоо. Тэрээн соогоо бусалһан уһа хээд туршаһамни, туһа балай болобогүй. Түрүүшын түхэлдэнь оруулха арга бии гээшэ гү?

- Канистр соогоо хоолой хүрэтэрнь хүйтэн уһа хээд таглааень мушхангүйгөөр, газар хүйтэндэ табихат. Уһа хүрэхэдөө, түхэлөө алдаһан талынь мүлхэн таһа түрйжэ сэхэлээд орхихо.

* **Хюмная будаадаг лага** ондоо болгожо хубилгаха арга бии гү? Худалдажа абаһан лагай үнгэн даншы ялагар.

- Флакон соогоо авторучкын бэхэ багаһаан дуһаажа хэгты. Хүхэ бэхэ ялагар үнгыё ягаан хүхэ болго хубилгаадхидаг.

* **Термосэй үнгэрмөн** яагаад сэбэрлэхэб?

- Литр уһанда нохойн хоншоорой бутаргадһан 20-25 жэмэс хээд, бусалгагы һүүлдэнь тэрэнээ термосоого юулжэ, хоёр хонхой соо орхихо ёһотой. Хэрбээ үнгэрмэнь үгы болоогүй хаань энэ аргая дахин дабтажа хэрэгтэй.

* **Шарикова ручкын** олоор худалдажа абахада пастан түргэн хатаһана.

- хайн таглаатай шэ пробирка соо голнуудыё хээд жэл соо хадагалжа болоно. Хэрбээ энэ пробирка соого хуушан хатаһан голоо шэ абанһантайа сүт хээдэ, хатаһан паства өөрынгөө шэнэ шанараа дахинаа олодог.

* **Яблокаар повид** шанаһамни, ехэл шэнэ болошоо. Пирогой досоонь хэхэ гэхэдэ, болохогү хэбэртэй.

- Пирогой досоонь хээ гээ наа, эдээнэй 2-3 халбаа нүдэгдэхэн суухари гү. а кукурузын бамбахайнууд нэмэхэ хэрэгтэй.

Сагаалгание угтуулан

БУЛТА АРЮУН СЭДЬХЭЛТЭЙ ЯБАЯЛ!

Шэнэ жэлэй эхиндэ манай корреспондент Балжинням... Буряад үнэн газарта хүдэлэгшэ нүхэдэйнгөө манда...

харюусахые оролдоёл даа. Дэлхэйн гурбан ехэ шажангай нэгэн болохо, элинсэг хулинсагуудаймнай манда хүржэ эрэнэн Буддын номнолоор...

болоношье гэшшэ. Мүнөө жэлдэ "Ульгэр" гэжэ республикымнай Хүүхэдэйн театрта "Муура багша", "Долоон ногоон үндэгэтэй дохолоон шаазгай", "Хүхэ зүһэтэй үнэгэн" гэжэ онтохонууд гурбалжан зүжэгүүд болгогдожо...

Михаил БАГОИН

ХУЛГАНА ЖЭЛЭЙ САГААЛГАН

НЭГЭДЭХИ ҮЙЛЭ
САГААН ҮБГЭН
Хэжэ, томо ан амитан
Курмант арюун байгаалида
Лаабхалан түгэс амидарнад.

Һара, мүшэдөөр
Һамааруулха гэхэн
ҺаймҺарна янзатайш.
Газар тойрон ябадагтам
Гэнэн дээрэ тооложо,

Тэрэнтэй зүбшэлгэ
Тэнэг ухаанай үйлэ лэ.
Тиймэ гү, үбгөө?
Һаа! Һаа! Һаа!
САГААН ҮБГЭН

Одото литэдэл орожо магад...
ҺАРМАГШАНАЙ ООГ
Аглаг дэлхэйдэ
Агаар тэнгэрийдэ,
Далайн гүнзэгыдэ -

МУУРА
(Багшалан ябаж эхиллэ)
Һармагшанай тэрэ оог урыал
Һэжэг түрүүлмээр бэшэ аал?
Суглаанда дэмы сагаа

Хүйтэн байдаг үбэдөө,
Халуун болодог наржартаа,
Ури унадаг хабартаа,
Ольбон буудаг намартаа.

XVII жаранай модон хүүхэгшэн гахай жэл (1995-1996 он)

ҮБЭЛЭЙ НҮҮЛ ШАРАГШАН ҮХЭР НАРА

Table with 8 columns: Буряад литэ, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. Rows include European days (Европын литэ), Garam names (Гараг Нэрэ Үдэр), and corresponding Burian names (Үнээ Үдэр, Мэнгэ, Нүүдал).

Гарагай 2-то шэнын 9 (январин 29)

Хүүхэгшэн үхэр, Зүхэ мэнгын, шоройдо нуудалтай үдэр. Бальжиниматай (буян хэшэгтэй) маша хайн үдэр байна. Илангаяа лусуудта мүргэхэ, үргэл үргэхэ, уһанда балин гаргаха, даллага абаха, амгалан байдалай түлөө хэрэг бүтээхэ, дасан (дуган), мүргэл шүтээнэй бусад зүйлнүүдые бодхоохо, замда гараха, худалдаа наймаа хэхэ, хүдэлмэришэнии хүлхэлхэ, хүниие аргаламжада оруулха, шэмэг зүүдхэл зүүхэ, үхэр худалдаха, худалдажа абаха, хутага, мадага дархалха, хяна гаргаха, модоной нарин дарха эрхилхэ, газарай нүхэ бүтүүлхэ, модо зоохо, тангаригаа болуулха, эльбэ дараха, эм найруулха мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Зүгөөр энэ үдэр хүнэй үһэ абажа болохогүй, үбшэн хүрэхэ болохо.

Гарагай 3-да шэнын 10 (январин 30). Бадма Самбаавын үдэр.

Улаан бар, 2 хара мэнгын, түмэртэ нуудалтай үдэр. Дашаниматай (үлзы хутагтай), тон хайн үдэр байна. Илангаяа дасан (дуган), субарга, бурхан, ном бүтээхэ, тэдэниие арамнайлха, даллага абаха, абаһанаа бусааха, городто ажал бүтээхэ, мал үүсэлхэ, эдээ, хубсаһа олохо, худалдаа наймаа үйлэдэхэ, андалдаа хэхэ, үгэлгэ үгэхэ, эдэй тэнгэри тахиха, наһа утадхалгын хэрэг бүтээхэ, бурханда мүргэхэ, һэеы гэр бүрихэ, модо сабшаха, зүүн зүг тээшэ аянда мордохо, тангаригаа болуулха, агнаха, дайсаниие болон ада шүдхэрнүүдые дараха, тэдэний муу үйлэ зайсуулха, хараал сараха мэтын үйлэнүүдтэ онсо хайн гэнэ. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, бэеын али бүхы тамир хайжарха.

Гарагай 4-дэ шэнын 11 (январин 31)

Улаантуулай, 1 сагаан мэнгын, огторгойдо нуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, тэнгэри тахиха, гүрэм уншуулха, эльбэ гаргуулха, ехэ хүниие бараалхаха, буян хэхэ, эрдэм шудалха, хүнэй наһанда хэрэгтэй бага үйлэнүүдые үйлэдэхэ, дасан (дуган), субарга шэнээр бодхоохо, бурхан, ном бүтээхэ, наһа утадхалгын хэрэг үйлэдэхэ, бүлэдөө даллага абаха, үхэр бэлэг абаха гү, али худалдажа абаха, эм найруулха, сэсэг тариха, һэеы гэр бүрихэ, баярай

хайндэр хэхэ, түрэ хэхэ, гэр бүлэ бололсохо, шэмэг зүүдхэл зүүхэ, шэнэ хубсаһа үмдэхэ, бүжэг наада, эрхилхэ, эд бүтээхэ, зурхай шудалха, юумэ худалдаха, худалдажа абаха үйлэнүүдтэ хайн. Зүгөөр хэрүүл шууяа гаргаха, хоорондоо дайсад болохо, наһа барагшын хэрэг үйлэдэхэ, шорой шулуу хүдэлгэхэ, лус тахиха, модо отолхо, хүрэнгэ тахиха, нүүхэ, үбшэ аргалажа эхилхэ, үхибүү хүлдэ оруулха, багашуулые гэрһээ гаргаад, ондоо тээшэнь эльгээхэ мэтые тэбшэлтэй. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, нюдэн хурса, шэхэн хонор болохо гэхэхээ эхилээд, бэеын юрэнхы тамир хайжарха.

Гарагай 5-да шэнын 12 (февралин 1)

Шара луу, 9 улаан мэнгын, уһанда нуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, зээг шудалха, буян хэхэ, бурханай ном уншаха, бисалгал үйлэдэхэ, номнол номнохо, тэрэниие шагнаха, эм найруулха, эһээбэри тахиха, хэлэ амье намдааха, арга эбые олохо, дасан (дуган), мүргэл шүтээнэй бусад зүйлнүүдые бодхоохо, тэдэниие арамнайлха, наһа утадхалгын хэрэг бүтээхэ, даллага абаха, бэри буулгаха, тушаал эзэлхэн тухай захиралга тунхаглаха, зарлиг сонсохохо, дайсаниие болон ада шүдхэр номгоруулха, лусуудта үргэл үргэхэ, хии бараа сараха, абаһанаа бусааха, түмэрөөр уранай зүйл бүтээхэ мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Гэбэшье ехэ уһа гатаха, заһаа бариха, шаһаа тангариг абаха, онгоро дархалха, хала бүтээхэ, хүүргэ бариха, модон тээрмэ бүтээхэ, шуһа ханаха, төөнэхэ, наһа барагшын хэрэг үйлэдэхэ, газар малгаха, ондоо хүниие зобоохо, уйлаха, гажарха, ном оршуулха, нүүхэ, шэнэ газарта бууса түхээрхэ, үхэр, мори худалдаха мэтые тэбшэхэ гэнэ. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, үбшэн хэжэг хүрэхэ гэдэг.

Гарагай 6-да шэнын 13 (февралин 2)

Шарагшан могой, 8 сагаан мэнгын, хада уулада нуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, тахиха, сахюуса хуруулха, хэшэг даллагын ном уншуулха, сан табижа, гэр байраа арюудхаха, аршаанаар угааха, лүн абаха, вадрын ёһо бүтээхэ, гэрэй нуури тахиха, лусуудта үргэл үргэхэ, үбшэ аргалаха, дасан (дуган), субарга, бурхан, ном

арамнайлха, уранай онол арга шудалха, үзэг үзэхэ, муу үйлэ зайсуулха, зарга шийдхэхэ, тараг бэрихэ, айраг халааха, наһа утадхалгын хэрэг бүтээхэ, шабар зуураха, мал үүсэлхэ мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Гэхэ зуура ури зээлиез түлэхэ, үрһэ тариха, үхэр худалдаха, бэри буулгаха, наһа барагшын хэрэг үйлэдэхэ, хубсаһа эсхэхэ, модо сабшаха, эм найруулха, гэрһээ эд гаргажа, ондоо тээшэнь үгэхэ, засагаа хэрэглэн, хүниие доромжолхо, ехэ хэрэг эхилхэ, ном уншаха, худалдаа наймаа хэхэ, мяха шараха, тоһо, өөхэ хайлуулха мэтын үйлэнүүдтэ муу. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, зол ушарха.

Гарагай 7-до шэнын 14 (февралин 3)

Сагаан морин, 7 улаан мэнгын, модондо нуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, зальбарха, даллага абаха, сэсэг тариха, тараг бэрихэ, айраг халааха, замда гараха, юумэ худалдаха, худалдажа абаха, үхэр худалдаха, городто хэрэг бүтээхэ, наһа утадхалгын ном уншуулха, буян хэхэ, ноёндэ ошохо, зүблөө хэхэ, тангариг абаха, тэнгэридэ мүргэхэ, үргэл үргэхэ, шэмэг зүүдхэл зүүхэ, газараа заалгаад, гэрэй нуури тахиха, Наранда, Нарадá, Газарта мүргэхэ мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Зүгөөр мал үүсэлхэ, мяха шараха, тоһо, өөхэ хайлуулха, һэеы гэр, шэрдэг бүрихэ, хэрүүл үүсэхэхэ, дайсад болохо, мори худалдаха, худалдажа абаха, наһа барагшын хэрэг үйлэдэхэ мэтын үйлэнүүдые тэбшэлтэй.

Гарагай 1-дэ шэнын 15 (февралин 4). Дүйсэн үдэр.

Сагаан хонин, 6 сагаан мэнгын, хийдэ нуудалтай үдэр. Дашаниматай (үлзы хутагтай), маша хайн үдэр. Илангаяа бурханда мүргэхэ, тантрын тарни уншаха, абаһанаа бусааха, бүлэдөө даллага абаха, амгалан байдалай түлөө үргэл үргэхэ, аршаанаар угааха, нүгэлөө наманшалха, гэр бариха, дасан (дуган), мүргэл шүтээнэй бусад зүйлнүүдые бодхоохо, арамнайлха, бурханай шэрээдэ Мандал тахиха, наһа утадхалгын ном уншуулха, бэри буулгаха, түрэ хэхэ, эм найруулха, эд бараа, үхэр худалдажа абаха, хониной мяха, нооһо, арһа хэрэглэхэ, ногтуе номгоруулха мэтын үйлэнүүдтэ тон хайн. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, амгалан байдал тогтохо.

СПОРТ

ТОБШОХОНООР...

АРМРЕСТАЛИНГ. Эрэшүүлэй дунда абсолютна чемпионине элирүүлхын түлөө уласхоорондын мурьсөөн хаяхан Красноярск хотодо түрүүшынхие үнгэрбэ. Россин Федерациин олон хотын 100 гаран шандааһа шангатаан эндэ сугларһан байгаа. Хэдэн хубуу манай республикын спортын нэрэ хүндые хамгаалба. Эдээн сооһоо Александр Длуговской яһала хайнаар мурьсэжэ, хүрэл медальар шагнагдаа.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Кроссой урилдаагаар Европын түрүү нуури эзэлхын түлөө мурьсөөн Англиин Бирмингем хотодо болобо гэжэ мэдээсэ хэмди. Россин хүнгэн атледүүд 30 гаран команда сооһоо 6-дахи нуурида гараһан байгаа. Энэнь яһала хайн үрэ дүн болоно. Буряадай гүрэнэй университедэй оюутан, уласхоорондын классай спортын мастер Сергей Федотов энэ амжалтада хубитана оруулба.

Хүүгэдэй спортын хургуулинуудай дунда хүнгэн атлетикээр Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй түрүү нуури эзэлхын түлөө мурьсөөн Хабаровск хотын физкультурна институтай хүнгэн атлетикын манеж соо болобо. Улаан-Үдын олимпиин халаанай хүүгэдэй спортын нэгэдэхи хургуулиин тренер Елена Спиридоновагай хурган хоридог хурагшад яһала хайн үрэ дунгууде туйлаа. Вика Кураева 60 метрэй зайе 7,8 секунда соо гаталжа, 3-дахи нуури эзэлбэ. Анна Зелинская 800 метрэй зайда 2 минута 22,3 секунда саг харуулжа, 4-дэхи нуурида гараа.

Манай корр. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: боксоор манай республикын бэрхэ тренерүүдэй нэгэн Агбан Галсанович Амгаланов раундуудай хоорондо хурагшадтаа заабари зүбшэл үгэхэ байна. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Хэжэнгын аймагай эрдэм хуралсалай таһагые даагша, Россин Федерациин арадай гэгээрэлэй отличник Александр Дабавич БАЛЬЧИНОВАЙ гэнтэ наһа бараһан ушараар Буряад Республикын Эрдэм хуралсалай, дээдэ хургуулиин болон эрдэм ухаанай эмхи зургаануудай хэрэгүүдэй талаар министерство түрэлхидтэнь, дүтынь хүнүүдтэ гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ. Январин 26-да 11 саһаа 13 болотор Доодо-Ивалга тосхоной Профсоюзна үйлсын 3-дахи гэрһээ хүдөөлүүлэгдэхэ.

Эрдэм хуралсалай таһагые даагша Александр Дабавич БАЛЬЧИНОВАЙ гэнтэ наһа бараһан ушараар Хэжэнгын аймагай захиргаан, эрдэм хуралсалай таһаг, хургуулинуудай директорнүүдэй совет гэр бүлэдэнь, түрэлхидтэнь, дүтынь хүнүүдтэ гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ.

Чисаанын дунда хургуулиин директор байһан Александр Дабавич БАЛЬЧИНОВАЙ гэнтэ наһа бараһан ушараар Чисаанын сомоной захиргаан, дунда хургуулиин коллектив гэр бүлэдэнь, дүтынь хүнүүдтэ гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Editorial and contact information for the newspaper. Includes: Редакторай орлогшо С.Д.РИНЧИНОВ, Редакционно коллечи: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖНГЖИТОВ Б.М.Ж. (хариусалгата секретарь), НИМАЕВ П. Н. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., ПИНТАЕВ В. И. (хэблэлэй директор), ЦЫРЕНДОРЖИЕВ Ц.Б. (редактор), САМБЯЛОВА Т.В. Манай адрес: 670000, Улаан-Үдэ, Каландаршвиллин үйлсэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци. Газетэ хэблэлэй 2 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэһэг 4000. Хэблэлдэ тушаагдалан саг 17.00. "Республиканска типографи" гэнэн АО-до гэзэтэ хэблэгдээ. Директорайн телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ №16. Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшоной - 2-68-08, 2-62-62, хариусалгата секретариин - 2-50-52, секретарнадай - 2-60-91, таһагууд нийтын-политическэ - 2-55-97 (даагшаны), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшаны), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон хургуулинуудай - 2-60-21, (даагшаны), 2-57-63, олонийтын хүдэлмэрини ба мэдээсэлэй - 2-54-93, (даагшаны), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнүүдэй - 2-33-61, компьютерна түбэй - 2-66-76. Манай корреспондентнүүд: Агинскда - 3-42-19; Закаменскда - 30-61. "Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-67-95, 2-67-05.